
NEMO SCIENCE MUSEUM

In NEMO Science Museum leren zowel kinderen als volwassenen alles over wetenschap en technologie. Het laagdrempelige museum verbindt wetenschap, cultuur en educatie voor een groot publiek. NEMO-bezoekers leren over fenomenen zoals elektriciteit, licht, geluid en zwaartekracht, die alle terug te vinden zijn in ons dagelijks leven. Ze leren door het zelf te beleven, zelf in actie te komen en de reactie daarop te ervaren. Met de nodige aanpassingen in en rondom het gebouw vanwege de groeiende stroom bezoekers, kon NEMO in 2019 664.879 mensen verwelkomen. Om kinderen ook buiten de muren van het museum te stimuleren, helpt NEMO leerkrachten en pabo-studenten via verschillende werkvormen en methodieken, invulling te geven aan wetenschap en technologie in de klas. Voor volwassenen is NEMO in 2016 gestart met NEMO Kennislink Live, een reeks discussieavonden waarbij wetenschappers vertellen over actuele ontwikkelingen.

Nu de samenleving sneller verandert en innovaties elkaar steeds sneller opvolgen, ziet NEMO een opdracht om iedereen, ongeacht leeftijd en achtergrond, actief te betrekken bij de ingrijpende veranderingen in

de wereld. Dit om de veranderende samenleving te blijven duiden en de toekomst te verbeelden. Het museum wil daarom naast programma's voor families en het onderwijs, ook een volwaardig programma voor (jong)volwassenen bieden waarin begrip, bewustwording en betrokkenheid worden gecreëerd. Daarbij richt NEMO zich op doelgroepen die denken dat wetenschap en technologie niet relevant voor hen zijn. NEMO streeft ernaar dat het publiek een betere afspiegeling wordt van de samenleving. Voor de komende vier jaar wil het museum daartoe innovatieve stappen zetten om nieuwe verhalen en manieren te ontwikkelen om meer mensen te betrekken bij de culturele impact van technologische innovatie. Hiervoor vormen De Studio én andere plekken in de stad het laboratorium.

ADVIES

Artistiek belang

NEMO profileert zich in zijn aanvraag als een toonaangevend museum voor wetenschap en technologie. De instelling wil fundamenteel wetenschappelijk onderzoek verbeelden en toegankelijk maken. NEMO wil de nieuwsgierigheid van bezoekers prikkelen en nodigt het publiek uit om zichzelf en de wereld om zich heen te ontdekken en te onderzoeken.

In Amsterdam neemt NEMO een unieke positie in. Het museum behoort tot een van de vijf best bezochte musea in Amsterdam. Het is het enige museum in Amsterdam dat zich richt op wetenschap en technologie. Landelijk ziet het museum zich als aanjager van vernieuwing in het onderwijs over wetenschap en technologie. Bij NEMO staan het leren en het enthousiasmeren over wat wetenschap en technologie allemaal kan centraal. Volgens de Amsterdamse Kunstraad ligt hier de toegevoegde waarde van NEMO. De instelling legt bij een breed publiek nadruk op de ervaring en het interactieve; de bezoeker mag alles aanraken en vrij bewegen, de zintuiglijke ervaring en verwondering worden belangrijk geacht.

De kunstraad heeft veel waardering voor de ondernemende houding van NEMO, maar mist een gedegen visie op de relatie tussen kunst,

---

wetenschap en techniek. De inhoudelijke kwaliteit van NEMO gaat meer over de wijze van presenteren, de vorm, dan over de inhoud: het wat en het waarom. Bezien vanuit de brugfunctie tussen kunst, wetenschap en techniek, mist de kunstraad aandacht voor ontwerpprocessen achter technologische ontwikkelingen en verbinding met instellingen die technologische ontwikkelingen onderzoeken in relatie tot design, en cultuur-maatschappelijke vragen.

De kunstraad mist ook een visie op de natuurlijke groei van de collectie van NEMO en had tevens meer willen lezen over hoe de collectie gebruikt wordt in de educatieve trajecten.

NEMO schrijft in zijn aanvraag een meerwaarde te hebben als duidelijker van content voor een breed publiek op een laagdrempelige manier. De komende vier jaar wil het museum nieuwe verhalen ontwikkelen om meer mensen te betrekken bij de culturele impact van technologische innovatie. Hiervoor vormen De Studio en andere plekken in de stad het laboratorium, maar dit voornemen krijgt geen heldere vertaling in het ondernemingsplan. Ook heeft NEMO nog geen trackrecord met betrekking tot het aangaan en aanjagen van het maatschappelijk debat en het bieden van reflectie.

De kunstraad waardeert de actieve inzet van NEMO om een inhaalslag te maken, maar benadrukt dat het toegankelijk maken van wetenschap iets anders is dan zelf beeldend werk maken. Een museum is niet een presentatie-instelling en heeft andere publieksdoelstellingen. Een functie in de Amsterdam Bis als ontwikkelinstelling brengt met zich mee dat NEMO zich nog sterker zou moeten toeleggen op maatschappelijke uitdagingen op het snijvlak van maatschappij, beeldende kunst, design, vormgeving en technologie. De kunstraad vraagt zich af hoe de plannen als ontwikkelinstelling zich zullen verhouden tot de reguliere activiteiten van NEMO. Een museum als NEMO zou volgens de kunstraad spanning kunnen ervaren tussen het toejuichen van de wetenschap enerzijds en het kritisch anticiperen op technologie anderzijds.

Belang voor de stad

NEMO bezit niet alleen een iconisch gebouw op een A-locatie, maar is ook ingebed in een groot netwerk van culturele instellingen en werkt samen met verschillende partners, zoals universiteiten in binnen- en buitenland. De laatste jaren heeft NEMO veel geïnvesteerd in de zakelijke kant en de marketing, en heeft mede daardoor een sterke positie en een duidelijke toegevoegde waarde op het vlak van educatie voor de culturele infrastructuur in de stad.

NEMO's educatieve programma's kunnen door de goed door-dachte methodologie voorbeeld stellend genoemd worden.

NEMO trekt een breed publiek. Het museum heeft in de afgelopen jaren zijn kernactiviteiten goed uitgevoerd en zich nog sterker gepositieerd. De instelling toont zich bewust van veranderend publieksgedrag en speelt daarop in. NEMO heeft zich tot nu toe vooral op kinderen gericht. De toekomstplannen zijn gericht op innovatie en om het bereik onder volwassenen te vergroten. Het openen van meer locaties in Amsterdam-Noord en op het Marineterrein, dat laatste in samenwerking met een groot aantal partijen, vindt de kunstraad een goede ontwikkeling. In 2019 is al een begin gemaakt met een pilot in de vorm van een tentoonstelling op het Marineterrein. Op de externe locaties kunnen nieuwe programma's voor volwassenen ontwikkeld worden in samenwerking met andere artistieke partners. Op deze wijze kan de instelling ook meer context bieden bij de kernactiviteiten. Het museum is de plek waar getoond en ervaren wordt, de andere locaties staan midden in de samenleving en trekken nieuwe doelgroepen aan. De aandacht van NEMO voor nieuwe publieksgroepen beoordeelt de kunstraad positief.

Het internationale netwerk van NEMO is indrukwekkend, maar dit zijn vooral partners met een achtergrond in wetenschap(-scommunicatie) en bedrijven, zij hebben geen artistieke meerwaarde.

Uitvoerbaarheid

Als museum is NEMO een goedlopende machine, die subsidie ontvangt uit de Kaderregeling exploitatiesubsidies Onderwijs en

Wetenschap van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en jaarlijks veel bezoekers trekt. De begroting is op orde en de bedrijfsvoering komt professioneel en solide over. Het museum is alvast begonnen met de nieuwe programmalijnen met geld uit de algemene reserve. NEMO heeft een financieringsmix voor ogen waarbij het museum 63% van de inkomsten uit de kaartverkoop en de winkel haalt, 22% subsidie krijgt van het Rijk, 12% van de omzet via fondsen en sponsors binnenhaalt en voor 3% aanvraagt in het kunstenplan. NEMO heeft een groot eigen vermogen, wat de vraag oproept of NEMO subsidie nodig heeft. NEMO geeft zelf aan, de extra subsidie aan te vragen voor de innovatielijnen. Het museum heeft een langlopende hypothecaire lening bij de gemeente Amsterdam van ruim 11 miljoen euro waar 0% rente over wordt betaald.

De kunstraad heeft waardering voor de ambitie die NEMO neerlegt in zijn aanvraag met betrekking tot nieuwe samenwerkingen, maar mist hierin een heldere beschrijving van de rol die NEMO wil innemen. Uit de aanvraag blijkt onvoldoende hoe de samenwerking er financieel en inhoudelijk in de praktijk uit komt te zien en in hoeverre er extra capaciteit is voor de coördinatie. Zo had de kunstraad meer willen lezen over de rolverdeling en regiefunctie van NEMO ten opzichte van de samenwerkende partijen, die voor content moeten zorgen.

Het is onduidelijk waar het museum staat met betrekking tot de Fair Practice Code. Zelf zegt NEMO dat deze wordt toegepast, maar het museum geeft niet duidelijk aan welke procedure gevolgd wordt bij opdrachtverstrekking aan kunstenaars.

Diversiteit en inclusie

Wat betreft diversiteit en inclusie heeft NEMO ambitieuze doelstellingen. In 2024 moet de helft van het personeel (staf, management, programmamakers en de raad van toezicht) een afspiegeling van de Amsterdamse bevolking zijn. NEMO heeft in 2017 een werkgroep opgericht met een vertegenwoordiging uit diverse lagen van de organisatie die publiek, programma en personeel representeren, maar wat deze werkgroep doet en welke taken deze heeft, wordt in het plan niet duidelijk gemaakt.

NEMO noemt twee plannen in de aanvraag onder de noemer diversiteit: een project gericht op buurtbewoners in de Wittenburg- en Kattenburgbuurt, die worden betrokken bij de programmering en een samenwerking met OBA's, waaronder die in Nieuw-West. OBA-pashouders krijgen hierbij vrije entree tot de NEMO-locaties. Er zijn ook plannen om samen te werken met wetenschappers met een niet-westerse achtergrond, maar onduidelijk is om welke wetenschappers het gaat en wat de gedachte erachter is. De kunstraad beoordeelt deze voornemens positief en is benieuwd naar de resultaten over vier jaar.

NEMO Science Museum opteert voor functieplek 7 in de Amsterdam Bis 2021-2024: Presentatie- en ontwikkelinstelling die opereert op het kruispunt van kunst, wetenschap en technologie en zich richt op de culturele impact van nieuwe technologieën. De Amsterdamse Kunstraad adviseert, NEMO deze functieplek niet toe te kennen.
